

P. DE ZEEUW J.Gzn

advent en VIGILIE

De Adventsdagen en de Vigiliën of nachtwaken

Zoals men weet gaat de Adventstijd vooraf aan het eigenlijke Kerstfeest. Onder de Protestanten heeft deze Advent geen andere betekenis, dan dat er de vier Zondagen die aan het Kerstfeest voorafgaan, gepreekt wordt over de profetieën of over verwante Bijbelgedeelten, die de komst van de Heiland voorzegen.

Het kerkelijk jaar begint met de eerste Adventszondag, d.i. de laatste Zondag van November of de eerste van December, al naar het op de kalender uitvalt.

Vroeger en later heeft men willen beweren, dat de viering van de Adventsdagen reeds in de Apostolische tijden heeft plaatsgevonden. Men ging zelfs zover, met te zeggen, dat Petrus het feest der voorbereiding zou hebben ingesteld en de duur van de Adventstijd zou hebben vastgesteld.

Bewijzen voor deze bewering heeft men nooit kunnen vinden. De oorsprong van de Adventsviering ligt volkomen in het duister. Deze mening omtrent de Advent is een uitvloeisel van de dwaling, als zou de Kerstdag zelf reeds door de apostelen zijn vastgesteld. Ook dit is niet waar.

Bevoegde onderzoekers van de Christelijke oudheidkunde hebben aangetoond, dat zowel het feest der voorbereiding als dat van de geboorte van Jezus niet vroeger in de geschiedenis zijn aan te wijzen, dan de vierde eeuw. Uit de vijfde eeuw heeft men nog als argument aangevoerd een opschrift van Maximus, bisschop van Turijn. Deze zou boven twee van zijn homiliën (kanselvoordrachten) het opschrift geplaatst hebben „de adventu Domini”. Men heeft echter alle reden, om aan te nemen, dat dit een bijvoegsel is van later tijd.

Zeker is intussen, dat de Adventsviering in de vijfde eeuw algemeen is geweest. Een bewijs hiervoor levert de Synode van Lerida, die in 524 werd gehouden. Op die synode toch werden van de Advent tot de Epifanie (6 Januari) alle bruiloften verboden. Ook is de instelling van de Vasten, de bijzondere inrichting van de eredienst, van het psalmgezag, het omsluiëren van de beelden en dergelijke, uit deze tijd afkomstig. De meeste van deze instellingen danken haar oorsprong aan Rupertus, de bisschop van Tours.

Waarom er nu uitgerekend vier Adventszondagen zijn, heeft men nooit met zekerheid kunnen uitmaken. Vermoedelijk is dit aantal een gevolg van de opmerking van Gerson, die beweerde, dat Christus op vierderlei wijze gekomen is, nl. ten eerste de komst van Christus in het vlees (adventus Christi in carnem); ten tweede zijn komst in de ziel (adventus Christi in mentem); ten derde zijn komst tot de dood des mensen (adventus ad hominis mortem) en ten vierde een komst tot het jongste gericht (adventus ad iudicium finale).

Een eigenaardig gebruik, dat met de Adventstijd samenhang, waren de Vigiliën of nachtwaken. Deze Vigiliën schijnen afkomstig te zijn van het gebruik der Joden, om de Sabbath aan te vangen bij het invallen van de nacht. Ook vond het steun in de heidense nachtfesten.

De bekende Ambrosius, bisschop van Milaan, leidt dit gebruik af van de Heiland zelf. Hij zegt, dat de Heiland de nacht in het gebed doorbracht, niet alsof Hij de hulp van het gebed zou hebben nodig gehad, maar „opdat Hij ons een voorbeeld ter navolging zou geven.”

Het was vooral Chrysostomus, die grote waarde hechtte aan deze Vigiliën, waarin „de Christenen de koren der engelen navolgden en hun Schepper zonder ophouden het offer hunner lofzangen brachten”. In vervoering roept hij uit: „O wonderbare genade! Daarboven heffen de engelenscharen hun loflied aan en in de vergaderingen op aarde wordt dat lied herhaald door de mensen. Daarboven klinkt het driemaal heilig der Seraphim, en hier beneden weerklinkt het uit de mond der gelovigen. Hemel en aarde verenigen zich in een gemeenschappelijke feestviering. Het is één dank, één vreugd, één vrolijk koorgezang!”

Maar deze nachtelijke bijeenkomsten gaven aanleiding tot allerlei ongeregelheden, zoals te begrijpen is. Daarom rees bij enkele kerkleraars protest en werden ze beperkt tot een godsdienstoefening in de voorafgaande avond of in de vroege morgen.

Dit is nu nog het gebruik bij de Broedergemeente en bij de Rooms.

Wanneer de Vigilie begon, werden de stemmige kleren verwisseld voor een vrolijk gewaad, het altaar en het koor werden feestelijk versierd en de voorzangers kregen rode mutsen op het hoofd. Terwijl de voorlezer de geboorte van de Here Jezus verkondigde, viel de ganse gemeente op de knieën.

Ná de Advent en de Vigilie brak dan eindelijk het Kerstfeest zelf aan, waarop nogmaals de betekenis van de geboorte van Jezus in het licht werd gesteld. Natuurlijk ontbrak het daar niet aan feestliederen. Ook werden in de kerk vertoningen gegeven, die in overeenstemming waren met de gebeurtenis, die men vierde. Dit werd gedaan ten behoeve van de minderontwikkelde hoorders. Nog ziet men bij de Rooms-Katholieken in de huiskamer met Kerstfeest 'n stalletje met de kribbe, Jozef en Maria en een os en ezel.

WOUDA'S ZADEN
 sinds 1879
 ★
 ORANJEWOUd